

ISSN 0558-1125
УДК 634.11.631.541.11.

Б.І. ГУЛЬКО, кандидат с.-г. наук, доцент
Н.В. ВУЙЦИК, аспірант
Львівський національний аграрний університет

АГРОБІОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА САДЖАНЦІВ ЯБЛУНІ (*MALUS DOMESTICA* BORKH.) РІЗНИХ СОРТО - ПІДЩЕПНИХ КОМБІНАЦІЙ В ЗАХІДНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

B.I.GUL'KO, PhD, Docent
N.V. VUITSYK, Post Graduate Assistant
L'viv National Agrarian University, Ukraine

AGROBIOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE APPLE (*MALUS DOMESTICA* BORKH.) PLANTING TREES OF DIFFERENT CULTIVAR-ROOTSTOCK COMBINATIONS IN THE UKRAINE'S WESTERN LISOSTEPPE

Подано результати вивчення нових, імунних до парші сортів яблуні на перспективних типах клонових підщеп в розсаднику в західного Лісостепу.

Приведены результаты изучения новых, иммунных к парше сортов яблони на перспективных типах клоновых подвоев в питомнике в западной Лесостепи.

The authors present the results of estimation of growth of new scab resistant apple varieties on different rootstocks in a nursery in Western Lisosteppe.

Садівництво займає провідне місце у продовольчому забезпеченні населення, але в період проведення аграрних реформ втратило свій потужний потенціал.

Сучасні ринкові відносини вимагають все більшої інтенсифікації цієї галузі яка, поряд із закладанням високопродуктивних скороплідних насаджень, висуває завдання задовольнити потребу у високоякісному садивному матеріалі [7]. Актуальним є також впровадження нових технологій, котрі б забезпечили швидку окупність капіталовкладень і отримання високоякісної конкурентно спроможної продукції.

Важливим заходом є застосування кращих слаборослих клонових підщеп та сучасних скороплідних і високоврожайних сортів. Нові сади, закладені таким садивним матеріалом за показниками врожайності, якості плодів і рентабельності виробництва володіють рядом переваг перед насадженнями із застарілим сортиментом і більш сильнорослими підщепами.

Збільшення виходу високоякісних саджанців матеріалу, яким властива висока життєздатність і потенційна продуктивність з одиниці площі розсадника, неможливе без добору кращих клонових підщеп. Адже прищепи і підщепа значною мірою впливають одна на одну, і від вибору сорто-підщепної комбінації залежить одержання високоякісного матеріалу.

Успіх справи у садівництві визначає також вдалий добір сортів. Кількість їх нових сортів щорічно зростає. Цінні для промислового садівництва сорти відзначаються

сукупністю позитивних ознак, основними з яких є скороплідність, стриманість росту, стійкість або імунність до основних хвороб, високі щорічна врожайність, товарність і лежкість їх плодів, смакові та інші технологічні властивості, що відповідають сучасним вимогам ринку [5], а також добра пристосованість до певних ґрунтово-кліматичних умов вирощування. Тому ареал поширення кожного сорту обмежується певними територіями. У зв'язку з цим необхідно вивчати господарсько-біологічні особливості сортів у конкретних умовах.

Методика. З метою порівняльної оцінки нових, імунних сортів яблуні у розсаднику та виявлення сорто-підщепних комбінацій, найбільш продуктивних в умовах західного Лісостепу ми проводили дослідження в розсаднику, на дослідному полі кафедри плодовоовочівництва Львівського НАУ.

Одним із завдань було визначення впливу підщеп М.9, 62-396, Дон 70-456, Дон 70-49, 54-118 на ріст і розвиток саджанців різних сортів яблуні. У дослід були залучені інтродуковані сорти яблуні зимового терміну досягання, імунні до збудника парші: Флоріна, Топаз, Райка, Голд Раш та Аріва, контроль - Айдаред.

Ґрунт дослідного поля – темно-сірий опідзолений, легкосуглинковий на лесоподібному суглинку, з середньою забезпеченістю елементами мінерального живлення. Середня багаторічна температура становить 8,3°C, сума опадів - 742,8 мм. Відсадки в розсаднику висаджували за схемою: ширина міжрядь – 80, відстань між рослинами 20 см в ряду – (62,5 тис.шт/га).

Догляд виконували за загальноприйнятою агротехнікою і технологією, обліки - за основними методиками для вивчення клонових підщеп яблуні в Україні [1, 2].

Результати досліджень показали, що всі сорто-підщепні комбінації показники приживання вічок у першому полі розсадника. Приживання вічок у всіх помологічних сортів, заокуліруваних на різних підщепках, було практично на одному рівні (в межах 91,0 – 95,3%) Загалом найкраще приживання відмічено у відсадків підщеп Д 70-456, 62-396 і 54-118 (95,6 – 98,9%). Відставання кори у підщеп перед окуліруванням, насамперед, залежало від біологічних особливостей їх самих, а також від умов навколишнього середовища. Високий бал відставання зафіксовано у 62-396 і Д 70-456 (4,7 – 4,8 бала).

За період проведення досліджень передчасне (осіне) проростання вічок не спостерігалось. Ознак несумісності компонентів серед досліджуваних сортів і підщеп не виявлено. В кінці вегетації, перед викопуванням, у другому полі розсадника проводили вимірювання висоти і діаметра штампика однорічних саджанців. Результати подано в таблиці.

Ріст і розвиток однорічних саджанців яблуні (середнє за 2010- 2011 рр.)

Сорт	Підщепа	Висота саджанців, см	Діаметр штабика, мм	Вихід стандартних однорічок, тис.шт./га
Айдаред (к)	М.9 (к)	130,2	10,8	36,7
	62-396	136,3	12,9	45,6
	Д70-456	132,4	11,8	43,4
	Д70-49	131,5	11,4	40,2
	54-118	137,6	12,1	39,6
Райка	М.9 (к)	158,4	12,7	40,4
	62-396	160,8	15,4	50,6
	Д70-456	159,7	14,8	51,3
	Д70-49	157,9	13,9	39,4
	54-118	160,6	14,6	48,7
Топаз	М.9 (к)	147,6	12,4	39,8
	62-396	150,9	15,8	48,7
	Д70-456	152,3	14,7	47,6
	Д70-49	148,7	13,2	40,1
	54-118	149,2	13,9	38,8
Флоріна	М.9 (к)	180,3	13,8	40,7
	62-396	186,8	14,9	52,2
	Д70-456	178,7	14,2	48,7
	Д70-49	174,3	12,6	38,3
	54-118	184,4	14,8	49,5
Арїва	М.9 (к)	170,4	13,6	37,8
	62-396	174,7	14,2	42,5
	Д70-456	169,5	13,9	40,9
	Д70-49	170,4	12,7	38,7
	54-118	175,6	13,7	39,4
Голд Раш	М.9 (к)	170,2	12,2	42,1
	62-396	178,9	13,4	49,5
	Д70-456	175,6	12,8	45,8
	Д70-49	177,4	12,0	42,4
	54-118	184,7	13,6	43,0

Примітка: к – контроль.

За висотою саджанці розподілялися так: найвищі були в сортів Флоріна (174,3-186,8 см) і Голд Раш (170,2-184,7), дещо нижчі – в Арїви (169,5-175,6 Райки (158,4-160,8), Топаза (147,6-152,3) і найнижчі – а Айдареда (130,2-137,6 см).

Високі показники діаметра штамба відмічено в сортів Райка (13,9-15,4 мм) і Топаз (12,4-15,8), середні - у Флоріни (12,6-14,9), Аріви (12,7-14,2) і Голд Раш (12,2-13,6 см). Найтоншими були саджанці Айдареда (10,8-12,9 мм).

Загалом можна підсумувати, що саджанці сортів Флоріна, Голд Раш та Аріва характеризуються біологічною схильністю до утворення досить високих, проте тонших саджанців на всіх досліджуваних підщепах. Топаз і Райка формують саджанці меншої висоти, але з більшим діаметром. Більш схильними до природного галуження були сорти Топаз і Флоріна, в яких на однорічних саджанцях часто формувались як бічні гілки, так і плодіві утворення.

При аналізі впливу підщеп на розвиток різних сортів відмічено позитивний вплив на ріст саджанців з боку 62-396, на якій показники їх висоти і діаметра були найвищі показники.

Основними показниками господарсько-біологічної цінності підщеп у розсаднику є їх вплив на якість і вихід стандартних саджанців. В наших дослідженнях останній з цих показників залежав як від біологічних особливостей досліджуваних сортів так і від форм підщеп. Найвищий вихід стандартних однорічок відмічено у Флоріни - 52,2 тис.шт./га, найнижчий - в Айдареда – 36,7 тис.шт./га. Аналізуючи вплив підщеп на цей показник в усіх сортів, слід відмітити, що найвищим він був у 62-396 (42,5-52,2 тис.шт./га), на другому місці Д70-456 (43,4-51,3), на третьому - 54-118 (39,6-49,5), і на четвертому – Д70-49 (38,3-40,1 тис.шт/га)

Висновки. В результаті проведених досліджень найбільш перспективними карликовими підщепами для імунних сортів яблуні в умовах західного Лісостепу визнано 62-396 та Дон 70-456, які забезпечують високу якість і вихід стандартних однорічних саджанців порівняно з іншими варіантами, котрі вивчались.

Список використаної літератури

1. Методика изучения подвоев плодовых культур в Украинской ССР (под ред. М.В.Андриенко, И.П.Гулько) – К.: УНИИС, 1990. – 104с.
2. Кондратенко П.В., Бублик М.О. Методика дослідження з плодовими культурами.- К.: Аграрна наука, 1996. – 94 с.
3. Гулько І.П. Клонові підщепи яблуні.- К.: Урожай. 1992. – 155с.
4. Будаговский В.И. Культура слаборослых плодовых деревьев.- М.: Колос, 1976. – 304с.
5. Кондратенко Т.С., Болдижева Л.Д. Сорти яблуні, стійкі до грибних хвороб.- К.: Манускрипт – АСВ, 2011. – 54 с.
6. Рульєв В.А. Стратегія розвитку садівництва у новому сторіччі // Агроінком. – 2003. - №1-2. – С. 30-35.
7. Шестоपालь О.М. Промислове садівництво України: Напрямки відродження і подальшого росту // Зб. наук. праць Уманської ДАА. – 2006. – Вип.53. – С. 262-268.

8. Кондратенко П.В., Шестопись О.М., Барабаш Л.О. Основні напрямки розвитку промислового садівництва України // Садівництво. – 2009. – Вип.62. – С. 5-14.

Одержано редколегією 29.03.12